

MEER INFORMATIE?

Voor meer gezondheidsinformatie kunt u terecht bij de GGD in uw regio (voor contactinformatie zie: www.ggd.nl).

Voor informatie over bestrijding en aanpak van de overlast kunt u contact opnemen met uw gemeente of kunt u terecht op de websites van de provincie Noord-Brabant en Gelderland:

www.brabant.nl/eikenprocessierups

www.gelderland.nl (zoeken op "eikenprocessierups")

Deze folder is tot stand gekomen dankzij financiering van verschillende GGD'en uit Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht, Limburg, het Bureau Medische Milieukunde GGD'en Brabant/Zeeland en de provincies Noord-Brabant en Gelderland.

COLOFON

© Bureau MMK GGD'en Brabant/Zeeland

Tekst: Bureau MMK GGD'en Brabant/Zeeland

Datum: april 2005

Fotografie: Bureau MMK GGD'en Brabant/Zeeland; H. Stigter, Lienden; H. Kuppen, Mill

Druk: Drukkerij West-Brabant b.v.

Oplage: 250.000

EIKENPROCESSIE RUPSEN

Voorkom klachten en houd rekening met brandharen van eikenprocessierupsen. Laat rupsen met rust en vermijd contact met nesten en spinsels.

EIKENPROCESSIERUPS

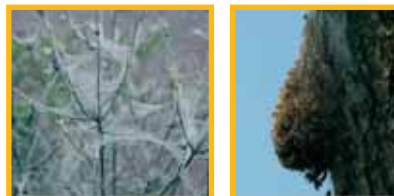
Op een groot aantal eikenbomen in Zuid- en Midden-Nederland kan men in de maanden mei, juni en juli behaarde rupsen aantreffen. Deze rupsen gaan 's nachts groepsgewijs - in processie - op zoek naar voedsel (eikenbladeren); vandaar de naam eikenprocessierups. Na contact met de brandharen van deze rups kunnen klachten ontstaan zoals jeuk, huiduitslag, irritatie aan de ogen of aan de luchtwegen. In deze folder treft u informatie aan hoe men de eikenprocessierups kan herkennen en hoe u het ongemak na contact met de brandharen kunt beperken.

VAN RUPS NAAR VLINDER

De eikenprocessierups is de larve van een nachtvlinder die haar eitjes legt in de toppen van eikenbomen. Daar overwinteren ze. Eind april, begin mei komen de rupsen uit de eitjes. Na een aantal vervellingsstadia zijn ze in juli volgroeid. Na de derde vervelling krijgen de rupsen brandharen. Dit is tussen half mei en eind juni. In juli verpoppen de rupsen zich tot vlinder. De vrouwtjes leggen daarna hun eitjes, waaruit volgend jaar weer jonge rupsen komen.

HOE KUN JE ZIEN DAT ER EIKENPROCESSIERUPSEN IN EEN EIKENBOOM ZITTEN?

Eikenbomen met eikenprocessierupsen zijn te herkennen aan de specifieke nesten op de stammen of dikkere takken: dichte spinsels van vervellingshuidjes, met brandharen en uitwerpselen. Vanuit hun nesten gaan de rupsen 's nachts in processie op zoek naar voedsel in de toppen van de boom.

Spinselmot (L) & nest eikenprocessierups (R).

EIKENPROCESSIERUPS OF SPINSELMOT?

Regelmatig verwarren mensen de eikenprocessierups met de spinselmot. Spinselmotten zijn rupsen die verschillende soorten bomen en struiken kaalvreten (i.t.t. de eikenprocessierups die hoofdzakelijk op eikenbomen zit), en met een dicht wit zijdespindel inkapselen. Spinselmotten hebben geen brandharen en zijn niet hinderlijk voor de mens.

KLACHTEN DOOR BRANDHAREN

Er zijn vooral risico's voor de gezondheid in de periode dat de eikenprocessierupsen brandharen krijgen (half mei-juni) en bij verdere verspreiding van deze brandharen door verwaaien van brandharen en lege nesten (juli-september). Met hun weerhaakjes dringen de pijlvormige haren bij aanraking gemakkelijk in de huid, ogen en luchtwegen. Stoffen die daarbij vrijkomen, roepen reacties op die lijken op allergische reacties. Bij iemand die vaker met de brandharen in contact komt, kunnen de reacties veel sterker zijn. Deze reacties kunnen zeer sterk van persoon tot persoon verschillen. De huidirritaties die binnen acht uur optreden, zijn rood en pijnlijk en gaan gepaard met hevige jeuk, die tot twee weken kan aanhouden. Als de brandharen in de ogen komen, kan binnen enkele uren een rode, pijnlijke en jeukende zwelling en irritatie optreden. Inademing van de brandharen kan leiden tot irritaties en ontstekingen van het slijmvlies van de neus, keel en luchtwegen.

WAT DOET MEN ERAAN?

Op plaatsen waar veel ongemak van de brandharen is, probeert men op een milieuvriendelijke manier de plaag zo vroeg mogelijk te bestrijden. Dit kan door middel van het wegbranden en/of opzuigen van rupsen en nesten of door vroegtijdige bespuiting met biologische middelen. Men kan ook alleen waarschuwen, een gebied tijdelijk afsluiten of helemaal niets doen. De natuurlijke vijanden van de rups zijn de sluipwesp en de sluipvlieg. In onderstaande tabel staan de verschillende stadia van de rups en de mate van overlast in de verschillende maanden van het seizoen weergegeven.

ONTWIKKELINGSSTADIUM	PERIODE	MATE VAN ONGEMAK
Het ei-stadium	Tot half april	Beperkt ongemak*
De jonge rupsen	Half april tot half mei	Beperkt ongemak*
De volgroeide rupsen	Half mei tot eind juni	Veel ongemak (door de haren van de rupsen)
Het pop-stadium	Half juni tot eind augustus	Ongemak (door brandharen in lege nesten)
De vlinder	Augustus tot half september	Ongemak (door haren in de lege nesten)
Het ei-stadium	September tot half april	Beperkt ongemak*

* als gevolg van de aanwezigheid van brandharen in oude nesten (5-7 jaar)

HOE VOORKOMT U ONGEMAK?

Vermijd elk contact met de rupsen en resten ervan, zoals met vrijgekomen brandharen en lege nesten. Zorg bij een bezoek aan een (natuur-)gebied met eikenprocessierupsen voor goede bedekking van de hals, armen en benen en ga niet op de grond zitten. Ga na aanraking van de rupsen of haren niet krabben of wrijven, maar was of spoel de huid of ogen goed met water. Was zonodig ook kleren (lieft op 60 °C). Klachten verdwijnen in het algemeen binnen twee weken. Een zachte crème met kamfer of menthol kan verlichting geven. Neem bij ernstige klachten contact op met uw huisarts.

Indien u op uw eigen perceel te maken hebt met eikenbomen met eikenprocessierupsen, ga dan niet zelf de rupsen bestrijden, maar huur daar een deskundig bedrijf voor in of vraag daarover advies bij uw gemeente.

